

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐ
Ռ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

« 04 » 09 2020թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 000070

Ձեռնարկողը՝

«Հրազդանի ՃՇՇՁ» ԲԲԸ

Կոտայքի մարզ, ք. Հրազդան,
Շահումյան 342

Գործունեությունը՝ Կաքավաձորի գրանողիորիպների հանքավայրի օգտակար
հանածոյի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա
ազդեցության գնահատման հաշվեքվություն
Կոտայքի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պաշտոնակատար՝

Ա. Թարգյան

Առդիր եզրակացությունը՝ 4 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 000070

<<04>> 09 2020թ.

**Կոտայքի մարզի Կաքավաձորի գրանողիորիտների հանքավայրի
օգտակար հանածոյի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա
ազդեցության գնահատման հաշվետվություն**

Ներածական մաս.

Ձեռնակող՝

«Հրազդանի ՃՇՇՁ» ԲԲԸ

Ներկայացված նյութեր՝

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
գնահատման հաշվետվություն՝

կից փաստաթղթեր

Գործունեության կատեգորիա՝

/Ա կատեգորիա/

Տեղադրման վայրը՝

Կոտայքի մարզ, Հրազդան համայնք

«Հրազդանի ՃՇՇՁ» ԲԲԸ-ն նախատեսում է Կոտայքի մարզի Կաքավաձորի գրանողիորիտների հանքավայրից օգտակար հանածոյի արդյունահանում իրականացնել:

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հեղվածի 4-րդ մասի 2-րդ կետի գ) ենթակետի նախատեսվող գործունեությունը Ա կատեգորիայի գործունեության տեսակ է:

Նկարագրական մաս. Կաքավաձորի գրանողիորիտների հանքավայրը գտնվում է ՀՀ Կոտայքի մարզում: Մոտակա բնակավայրը Հրազդան քաղաքն է և նրա թաղամաս կազմող Կաքավաձոր գյուղը, որոնց հետ հանքավայրը կապված է ասֆալտապատ ճանապարհով: Հանքավայրից 1,5կմ հեռավորության վրա անցնում է Երևան-Իջևան երկաթգիծը:

Արդյունահանման ենթակա տարածքի մակերեսը զուրկ է բուսականությունից և նման է կիսաանապատի: Բուն նախագծվող բացահանքի սահմաններում հողաբուսաշերտը գրեթե բացակայում է. օգտակար հանածոյի շերտից վեր հողի բերրի շերտի հզորությունը կազմում է մինչև 0.3մ: Հայցվող տարածքն իրենից ներկայացնում է գյուղատնտեսական նշանակության արոտավայրեր:

Հանքավայրի տարածքում գրանողիորիտների արդյունահանման աշխատանքները կատարվում են 2001 թվականից:

Կաքավաձորի հանքավայրը գտնվում է շրջանի լեռնային մասում և ստորերկրյա ջրերը բացակայում են:

Կաքավաձորի գրանողիորիտների հանքավայրի պաշարները հաստատվել են Հայաստանի Հանրապետության օգտակար հանածոյի պաշարների պետական հանձնաժողովի (ՀՀ ՊՊՀ) կողմից 2000թ. դեկտեմբերի 27-ի թիվ 87 արձանագրությամբ, 2001թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, A կարգով և 717.8հազ.մ³ ծավալով:

Հանքավայրի պաշարները՝ գրանոդիորիտները իրենց քիմիական կազմով և ֆիզիկամեխանիկական հատկություններով պիտանի են (ՀՍ ԳՕՍՏ 9128-84) շինարարական խճի և ավազի արտադրության համար:

Նախագծվող բացահանքի 2,71հա տարածքի գրանոդիորիտների հաշվեկշռային մնացորդային պաշարների ծավալը կազմում է 334.765մ³, իսկ մակաբացման ապարներինը՝ 25.800մ³: Եզրագծում կորզվող պաշարների ծավալը կազմում է 274.500մ³: Բացահանքի տարեկան արտադրողականությունը կազմում է 18.293,23մ³ մարվող և 15.000մ³ արդյունահանվող զանգված: Բացահանքի աշխատանքային ռեժիմը շուրջ տարյա է /260 օր/, միահերթ /8ժամ տևողությամբ/, հնգօրյա աշխատանքային շաբաթով:

Հանքավայրի տարածքի ծայրակետերի կոորդինատները ARM WGS 84 համակարգով.

1. x=4493750, y=8478372
2. x=4493820, y=8478487
3. x=4493741, y=8478540
4. x=4493577, y=8478518
5. x=4493637, y=8478388
6. x=4493720, y=8478450 (կենտրոնի կոորդինատներ)

Ելնելով հանքավայրի տեղադրման լեռնաերկրաբանական, լեռնատեխնիկական պայմաններից օգտակար հանածոյի շերտի տեղադրման պարամետրերից և մակաբացման ապարների փոքր ծավալներից, տեղամասի մշակումը նախատեսվում է բաց լեռնային աշխատանքներով: Նախագծված բացահանքն ունի հետևյալ պարամետրերը. ամենամեծ երկարությունը՝ 250մ, ամենամեծ լայնությունը՝ 170մ, բացահանքի օտարման տարածքը՝ 2.71հա:

Բացահանքի շահագործման ընթացքում տեղի են ունենում օգտակար հանածոյի անխուսափելի կորուստներ, որոնք մնում են բացահանքի կողերի բնամասերում: Այդ կորուստները կազմում են 58.565մ³ կամ 17.49%:

Բացահանքի տարեկան, օրական և հերթափոխային արտադրողականությունները հաշվարկային տարում ըստ լեռնային զանգվածի և նրա բաղադրիչների բերված են աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1

<<	Անվանումը	Չափ-ման միավոր	Միջին արտադրողականությունը		
			տարեկան	օրական	հերթափոխում
	I Մարվող պաշար				
1.	Գրանոդիորիտներ	մ³	18,293.2	70.36	70.36
	II Արդյունահանվող պաշարներ				
2.	Մակաբացման ապարներ	մ³	1,410	5.42	5.42
3.	Գրանոդիորիտներ	մ³	15,000	57.69	57.69
4.	Լեռնային զանգված	մ³	16,410	63.11	63.11

Նախագծվող բացահանքի մակերեսի մի մասի վրա նախկին տարիներին կատարվել են մակաբացման աշխատանքներ: Մակաբացման ապարների մնացորդային քանակը բացահանքում կազմելու է 21.300մ³, միջին հզորությունը՝ 0.95մ, որը նախատեսվում է տեղափոխել N1 լցակայան՝ Դ3-130 բուլդոզերի օգնությամբ: Մակաբացման ապարները

կփով են արդյունահանված տարածքի վրա 1.7մ բարձրությամբ՝ ստեղծելով ներքին լցակույտեր:

Հանքավայրի բացումը կատարվելու է 1815մ բացարձակ բարձրության նիշից վերև: Նախատեսված է ավտոճանապարհի կառուցում հանքավայրի հարավ արևմտյան կողմից: Ավտոճանապարհի երկարությունն է՝ 885մ, 8մ լայնությամբ, որի ամենամեծ թեքություն է՝ 113.8%:

Ելնելով նախագծում ընդունված մշակման եղանակից, արտադրողականությունից, ինչպես նաև լեռնաերկրաբանական պայմաններից ընդունվել է արտաքին և ներքին լցակույտառաջացում, 18.3 տարի հանքավայրի շահագործման տևողությամբ և հորիզոնի մշակման համար կիրառելով հորատապայթեցման եղանակը:

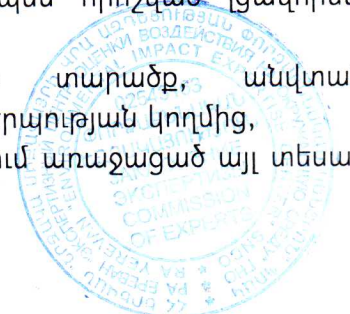
Արտանետումների ազդեցությունը գնահատելու նպատակով կատարվել են մթնոլորտում դրանց ցրման հաշվարկ՝ համակարգչային «Ռադուգա» ծրագրով: Մթնոլորտում վնասակար նյութերի ցրման հաշվարկների արդյունքում հաստատված է, որ սպասվելիք մերձգետնյա կոնցենտրացիաները գտնվում են արդյունաբերական հրապարակում և բնակելի գոտիների համար սահմանված նորմերում:

Հաշվի առնելով հանքավայրի հեռավորությունը մոտակա բնակավայրից 0.6-10կմ, նախալեռնաթեքվածքային, թույլ ալիքաձև ձորակներով մասնատված ռելիեֆը, մեկ հերթափոխով աշխատանքային ռեժիմը՝ գումարային հաշվարկային ծայնային բնութագիրը շրջակա բնակավայրերի տարածքում կլինի բնակելի գոտիների համար սահմանված նորմերից շատ ցածր:

Կաքավաճորի գրանոդիորիտների հանքավայրի տարածքում բացակայում է բուսականությունը, գետային ցանցերը, շինարարական կառույցները և հուշարձանները, իսկ շահագործման ժամանակ կառաջանան փոշեռաջացման օջախներ և ռելիեֆի փոփոխություն:

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա վնասակար ազդեցության մեղմացման/վերացման նպատակով նախատեսվում են հետևյալ բնապահպանական միջոցառումները.

- արդյունահանման աշխատանքներից առաջացած ապարների պահում հսկվող գոտում և ջրցանում՝ փոշու առաջացումը նվազեցնելու համար,
- հանքի տեխնիկայի և մեքենաների պահում պատշաճ տեխնիկական վիճակում՝ բացառելով ավելորդ արտանետումները,
- աշխատանքների կատարման վայրում նյութերի/ թափոնների բաց այրման արգելում,
- արդյունահանման աշխատանքների, բեռնափոխադրումների իրականացում ցերեկային ժամերին,
- գեներատորների, օդի կոմպրեսորների և այլ ուժային մեխանիկական սարքավորումների շարժիչների ծածկերի փակում շահագործման ընթացքում, և սարքավորումների՝ բնակելի տարածքներից հնարավորինս հեռու տեղադրում,
- աղմկախլացուցիչների տեղադրում շարժական կայանների և սարքավորումների վրա,
- մեքենաների և տեխնիկայի լվացում բնական հոսքերից առավելագույն հեռավորության վրա,
- հանքի տեխնիկայի յուղում և լիցքավորում նախապես որոշված լցավորման կայաններում/ սպասարկման կետերում,
- յուղերի անվտանգ փոխադրում պահեստային տարածք, անվտանգ պահեստավորում, հեռացում լիցենզավորված կազմակերպության կողմից,
- վտանգավոր թափոնների առանձնացում ենթակայանում առաջացած այլ տեսակի թափոններից,

- վտանգավոր թափոնների տարածքից դուրս բերում՝ լիցենզավորված կազմակերպությունների կողմից,
- բացահանքի մշակված տարածության լեռնատեխնիկական և կենսաբանական վերակուլտիվացիա:

Կաքավաճորի գրանոդիորիտների հանքավայրի շահագործման ընթացքում «Հրազդանի ՃՇՇՁ» ԲԲ ընկերությունը նախատեսում է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն ու մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,

2. լեռնատրանսպորտային սարքավորումների աշխատանքային վիճակի՝ մասնավորապես չեզոքացուցիչ սարքավորումների սարքին վիճակի պարբերական մշտադիտարկումներ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,

3. օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ դրանց պահպանման համար նախատեսված տեղից դեպի հավաքող փոսը ուղղությամբ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ:

Հարթեցումը և տարածքների վերականգնումը կկատարվի բացահանքի հատակի ողջ մակերեսով, կհարթեցվի նաև արտադրական հրապարակը՝ 190մ², ավտոճանապարհները՝ 7080մ²:

Կենսաբանական վերականգնումից հետո ռեկուլտիվացված այս տարածքները կարող են օգտագործվել գյուղատնտեսական կամ այլ թույլատրելի նպատակներով: Ընդամենը ռեկուլտիվացման ծախսերը կկազմեն՝ 2.246,6հազ.դրամ, այդ թվում կենսաբանական ռեկուլտիվացման համար՝ 453.600դրամ:

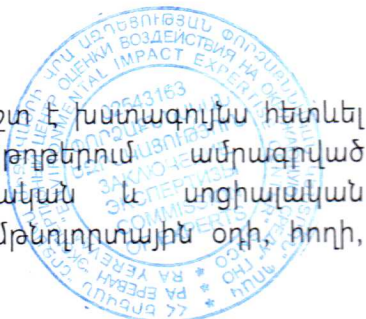
Հանքավայրի շահագործման ընթացքում գումարային ազդեցություններ չեն առաջանում, քանի որ հանքավայրի հարակից տարածքներում՝ մոտ 0,65կմ շառավղով բացակայում են գումարային ազդեցություն առաջացնող գործունեությունները: Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն ու մեղմացմանն ուղղված մշտադիտարկումների իրականացման նպատակով նախատեսվում է տարեկան մասնահանել 100հազ.դրամ:

Պատճառաբանական մաս. Նախատեսվող գործունեության փորձաքննական գործընթացին մասնակցել է առողջապահության նախարարությունը, Կոտայքի մարզպետարանը: Դիտողությունների և առաջարկությունների արդյունքում հաշվետվությունը լրամշակվել է: Նախնական գնահատման հայտի և հաշվետվության փորձաքննության փուլերում, ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, Կոտայքի մարզի Հրազդան համայնքում անցկացվել են հանրային քննարկումներ գործունեության իրականացման վերաբերյալ, որը հանրության կողմից արժանացել է հավանության:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում Կաքավաճորի գրանոդիորիտների հանքավայրի արդյունահանման նախագծի ՇՄԱԳ հաշվետվությունում նախատեսված միջոցառումների արդյունքում տարածքի աղտոտվածությունը՝ շրջակա միջավայրի բոլոր բաղադրիչներով կգտնվի թույլատրելի նորմերի սահմաններում:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է խստագույնս հետևել ՇՄԱԳ հաշվետվությունում և նախագծային փաստաթղթերում ամրագրված տեխնոլոգիական նախագծման նորմերին, քնապահպանական և սոցիալական կառավարման ծրագրի պահանջներին (շրջակա միջավայրի՝ մթնոլորտային օդի, հողի,

ջրային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության վրա ազդեցության կանխարգելմանը, նվազեցմանը կամ բացառմանն ուղղված բնապահպանական, արտակարգ իրավիճակների, անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակների հետևանքով առաջացող հնարավոր ազդեցությունների մեղմացմանն ուղղված միջոցառումներ և ծրագրեր):

2. Գործունեության ընթացքում իրականացվող շրջակա միջավայրի բաղադրիչների (ջուր, օդ, հող, կենդանական և բուսական աշխարհ և այլն) մոնիթորինգի արդյունքները, հանքավայրեր շահագործող ընկերությունների կողմից՝ համաձայն ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի և կառավարության «Ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող մշտադիտարկումների իրականացման պահանջների, ինչպես նաև արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացնելու կարգը սահմանելու մասին» 2018թ. փետրվարի 22-ի N191-Ն որոշման պետք է տրամադրվեն շրջակա միջավայրի նախարարությանը յուրաքանչյուր տարի և հրապարակվեն նախարարության կայքում՝ հանրային իրազեկվածության նպատակով:

3. Հանքի շահագործման ժամանակ պահպանել աշխատանքի անվտանգության նորմերը՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 23-րդ գլխի համաձայն:

4. Արդյունահանման աշխատանքներն իրականացնելիս պահպանել աղմուկի և թրթռման մակարդակների նորմերը՝ առողջապահության նախարարի «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին 2002թ. մարտի 6-ի N138 որոշման համաձայն:

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍ

«Հրազդանի ՃՇՇՁ» ԲԲԸ կողմից Կաքավաձորի գրանողիորիտների հանքավայրի օգտակար հանածոյի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Տնօրենի տեղակալ

Մասնագետ

Գ. Գևորգյան

Հ. Ալեքսանյան